

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA. KNAFLJEVA ULICA ŠTEV. 1 TELEFON 55-23 do 55-25. ROKOPISE SE NE VRAČAJO. IZHAJA VSAK DAN RAZEN PONEDELJKA

SLOVENSKI POROČEVALEC

MESEČNI ODDELEK LJUBLJANA TELEFON 33-32 33-33 POSTNI CEKOVNI RACUN LJUBLJANA ŠTEV. 6-90601-1 OGLASI PO CENIKU MESEČNA NAROČNINA 60 DIN

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENIJE

ZA NOVO DELOVNO SILO

Iz vasi v jeseniško železarno

Manjka nam delovne sile, toda plan mora biti izpolnjen. Naše tovarne morajo dobiti pravočasno dovolj železa, tako so razpravljali jeseniški železarji na svojih sestankih. Zastopniki jeseniške železarne so odšli v primorske, prekmurske in še druge vasi. Sklicali so sestanke in razložili kmečkim ljudem pomen težke industrije za izpolnitev naše petletke, za boljše življenje delovnih ljudi. Odzvali so se vabilu jeseniških železarjev. Mnogi so prišli na delo v jeseniško železarno.

Okrog 100 se jih je naselilo v delavskem naselju na Straži — na hričku nad Javornikom. Lepe, svetle stavbe, čiste postelje, menza, moderna kuhinja, dobro kosilo, po kosilu prijetna glazba iz zvočnikov in sprehod po parku pred stanovanjskimi poslopji. Zvečer pa grede v kino ali v gledališče na Jesenice.

»Kje naj bi bilo še lepše, ugotavlja Ivan Ogrizek, 40 letni Primorec iz Ilirske Bistrice. Prišel je ravno iz kopalnice, se ustavil med vrati, pogledal po oblakih, ki so se kopičili nad Možakljo in se nam nasmeljo. Vedno je vesel in dobre volje. Povedal nam je, da se mu še nikdar v življenju ni godilo tako dobro kot danes. Star delavec je že. Mnogo sveta je že prepotoval in delal v tovarnah in delavnicah. Toda taka stanovanja in tako veliko skrb za delavce, kot jo posvečajo v jeseniški železarni, še ni videl.

Ko smo se naprej povpraševali po najboljših delavcih, ki so v zadnjem času prišli v vasi na delo v železarno, so nam predstavili starega Bosanca Petka Dakiča iz Tesliča. Večkrat opravi na dan tudi po dva »šitca« ali pa nategne svoj delovni čas za več ur. Pred dobrim mesecem je prišel na Jesenice. Doma je pustil ženo in devet otrok. Doma imajo nekaj zemlje in kravo, da se preživijo. Štirje sinovi študirajo, Petko jim pošilja svoj zaslužek.

»Star delavec sem, že od leta 1918 dela v tovarnah. Ko sem zvedel, da je jeseniška železarna v skrbeh za delavce, sem prišel na Jesenice. Star sem, toda po duhu sem mlad, zato sem skupno z mladinci, ki so prišli z menoj, pomagal pri izpolnitvi plana v jeseniški železarni.«

Feliks Juh iz Volčanskih Rut na Tolminskem je pritrčil staremu Bosancu: »Dakič nam je za gled, pri njem se mladi učimo!« Isto so potrdili tudi ostali mladinci, ki so prišli iz vseh delov države v jeseniško železarno, da se nekaj naučijo in da pomagajo pri izpolnitvi plana.

Nekaj kilometrov od Jesenic stanuje na Dobravi druga skupina delavcev, ki so prišli pred mesecem na delo v jeseniško železarno. To so večinoma mladinci iz vseh delov države, ki so se na avtomobilski cesti odločili, da grede v industrijo, da postanejo kvalificirani delavci, strokovnjaki. Nastanjeni so v veliki, svetli stavbi, na delo hodijo na Jesenice v železarno ali pa delajo v skladišču na Dobravi. Pri velikem žerjavu smo dobili tri mladince. Makedonci iz kočanskega okraja. Jovan Mitkovski je bil na Avtocesti namestnik komandanta kočanske brigade, iz katere so skoraj vsi brigadirji odšli v industrijo. Doma so v zadruzi, zadruga je dobila stroje in ni se več treba tolikim ljudem ubližati z obdelovanjem zemlje. Zato se je lahko Jovan vključil v industrijo.

Tudi jaz hočem postati jeseniški kovinar!

Povprašali smo ga, kako dolgo misli ostati na delu v železarni. »Za eno leto sem sklenil pogodbo, sedaj pa sem pisal še mlajšemu bratu, naj pride za menoj. V tovarni se bo lahko izučil za mehanika, kar ga najbolj veseli. Ne mislim tako hitro zapustiti jeseniške železarne. Tukaj sem sedaj našel prave tovariše, svoj drugi dom, ki pa je mnogo lepši od mojega pravega doma.« Isto so nam povedali tudi njegovi prijatelji: Mone Arsov in Sande Divanov.

Na istem delovnem mestu smo srečali tudi Mirka Zariča, ki nam ga je pred vsemi pohvalil delovodja. V okolici Zagreba je garal pri kmetu od

jutra do večera. Sirota, starše so mu ubili ustaši. Prišel je na avtomobilsko cesto in sklenil, da se ne vrne več k izkoriščevalskemu kmetu. Prišel je na delo na Jesenice. Postati hoče mehanik. To bo tudi lahko. Po delu bo obiskoval večerno delavsko gimnazijo, nato delavski tehnikum in postal bo strokovnjak.

Med temi mladimi delavci smo našli tudi Franca Cajgerja iz Murske Sobotice, ki bo postal strokovnjak pri žerjavu in Milana Beliča iz Bačke, ki je pri delu eden najbolj poštvovalnih novincev. Starši so šli v zadrugo, Milan pa se je vključil v industrijo. Tako smo se seznanili z mladinci iz Slovenije, Hrvaške, Srbije, z Makedonci in Bosanci. Vsi so zadovoljni. Večina jih dela dopoldne, popoldne pa igrajo šah, prebrajo časopise in knjige. Otvorili bodo tudi svoj rdeči kotiček. Večkrat bodo obiskali Bled in se povzpeli na planine.

V terek so imeli novi delavci svoj prvi sestanek. Zbrali so se v veliki menzi na Straži. Govoril je predsednik sindikalne podružnice in posamezni referenti. Pazljivo so jih novi delavci poslušali. Referent za zaščito dela in socialno skrbstvo jim je prikazal pomen delavca v socialistični Jugoslaviji kako so kapitalisti izkoriščali delavce v stari Jugoslaviji itd. Nato pa so se delavci pogovorili o preskrbi, ki so jo vsi pohvalili, o rdečem kotičku, ki ga bodo še ta teden uredili in o delu v tovarni. Nato pa je zapel pevski zbor kovinarjev. Med starejšimi delavci in udarniki ter delavci-novinci se je razvil živahen pogovor. Več novih delavcev je ta večer sklenilo, da za vedno ostanejo na delu v jeseniški železarni. — B. K.

Po delu pa še malo razvedrila in šahovske borbe...

V „Tiskanini“ v Kranju so sprejeli nove delavce in delavke

Delovni kolektiv tekstilnih tovarn »Tiskanina« in »Tekstil-Indusa« v Kranju je imel v četrtek svoj praznik, ko so s svečano sprejeli nove delavce in delavke. Okrog 50 novih delavcev, največ deklet in žena, med njimi tudi žena in mater s štiri ali šesturno zaposlitvijo, je sprejel medse kolektiv obeh tovarn, ki sta se pred kratkim združili.

V imenu tovarniškega sindikata je prvi pozdravil novince tov. Lobne in jim obljubil, da bodo stari izkušeni delavci z veseljem posredovali novim svoje izkušnje in jim pomagali, da se čimprej prične novega dela. Sindikat in uprava bosta skrbeli, da jim uredi čim boljše in prijetnejše življenje. Za njim je s toplimi besedami pozdravil nove delavce direktor tov. Aleš. V svojem govoru je poudaril, da mora biti delo na novem mestu za skupnost in ponos slehernemu novemu delavcu. Zavedati se mora, da s svojim delom ustvarja dobro, s katerimi se okolišča vse delovno ljudstvo, da na svojem novem delovnem mestu ustvarja socializem in obenem odgovarja na kletvanje naših sovražnikov. Ta zavest obvezuje vsakogar, da vložijo vse svoje moči v proizvodnjo, da se čimprej vključijo v kolektiv in skuša čimprej osvojit vse znanje in izkušnje, ki so mu potrebne, da postane dober delavec v svoji stroki. Za njim je spregovoril tajnik okrajnega odbora Fronte, ki je prikazal pomen delovne sile za našo gospodarstvo. »Zgradili si bomo z lastnimi silami nove tovarne in jih opremili s stroji. Zgradili si jih bomo kljub vsej gospodarski sabotaži, s katero hočejo železe Kominforma skupaj s kapitalizmom ustaviti našo pot v socializem. Zato pa potrebu-

jemo ljudi, novih graditeljev, novih delavcev. Naloga vas, ki ste to spoznali, je, da pomagate aktivistom pripraviti majhne kmete in bjarjarje, da koristijo sebi in skupnosti, če zapuste vaško živorjenje in se pridružijo borem za boljše življenje — delavcem v naši industriji.«

»Sindikat je delavska organizacija, njihovo najmočnejše orodje, zato sem prepričan, da bo vsakdo izmed vas postal dober in discipliniran član sindikata,« je dejal novim delavcem in delavkam zastopnik sindikata. Zastopnica Glavnega odbora AFZ pa je prečrno spregovorila zlasti ženam in materam, ki so se vključile v naš gospodarski boj s štiri ali šesturnim delavnikom.

Besede govornikov so spremljali novodošli delavci z velikim navdušenjem in jim živahno pritrjevali. S slovesnosti so poslali tri resolucije: prvo Centralnemu komiteju KPS, žene in matere, ki so zaposlene štirurno, so poslale AFZ v Beograd resolucijo, v kateri med drugim pravijo: »Z živo agitacijo od žene do žene bomo vključile v proizvodnjo še druge žene in jim s svojim zgledom dokazale, da je v Titovi Jugoslaviji žena lahko hkrati dobra delavka in dobra mati.« — Vse žene in dekleta pa so poslale resolucijo glavnemu odboru AFZ Slovenije.

Vsi delavci so z velikim navdušenjem soglasno sprejeli resolucije. Veseli so bili, da so doživeli tako topli in tovariški sprejem. Slavnost pa je tudi zblizala in sprijateljila stare delavce in novince. Z veselo zabavo so zaključili svojo slavnost. Jutri pa jih čaka nov delovni dan.

Dva nova pomembna proizvoda — duralumin in vanadij

Z velikimi uspehi, čeprav malo opaženo v širši javnosti, se naši metalurgi in kemiki borijo za izpolnitev nalog petletnega plana na področju pridobivanja novih dragocenih kovin in kovinskih zlitin. Na tem področju je v zadnjih letih dosegel zlasti lepe uspehe kolektiv Elektroželezarne v Sibeniku. Temu elektrometalurškemu kombinatu pripada tudi tovarna aluminija v Lozovcu pri Sibeniku, ki ji je priključen kemični laboratorij z 20 inženirji in laboranti. Tu so v zadnjem času rešili vrsto pomembnih tehničnih problemov. Dve leti so študirali, kako bi pospešili in zboljšali proizvodnjo gline, iz katere se pridobiva z elektrolizo aluminij. Zaradi mineraloškega sestava boksita, ki ga kopirajo v Dnišču, je zelo počasno potekalo izločanje tako imenovanega rdečega mulja iz aluminatnega luga. V laboratoriju so postavili majhno napravo za študij celotnega procesa. Delali so podnevi in ponoči. Naposled je inž. Erihu Hermanu skupaj z laborantoma Bujasom in Bračičem po vztrajnih poskusih uspelo rešiti problem. Danes teče proizvodnja v tovarni nemoteno brez zastojev, ki so bili prej pogosti, kar je omogočilo boljše izkoriščanje naprav na tudi boljši uspeh v proizvodnji gline, ker dobe sedaj iz enake količine boksita za 20% več gline.

Duralumin
V tehniki se redko uporablja čisti aluminij. Strojni industriji so potrebne predvsem razne zlitine aluminija (z bakrom, manganom, cinkom in magnezijem), ki so znane pod imenom duralumin. Te zlitine se odlikujejo po trdnosti, elastičnosti in odpornosti nasproti kemičnim in fizikalnim vplivom. Zato izdelujejo iz njih dele motorjev in drugih strojev, uporabljajo jih v letalstvu, v ladjedelstvu, v tovarnah lokomotiv in vagonov, v elektrotroindustrialiji, v kemični industriji itd. Teh zlitin doslej nismo izdelovali, čeprav imamo potrebne kovine, iz katerih se izdelujejo, in jih celo izvažamo. Te zlitine se izdelujejo po posebnem tehnološkem postopku. V izpolnjevanju planskih nalog je laboratorij v Lozovcu rešil tudi to nalogo. Danes v tovarni že izdelujejo najvažnejše vrste duralumina, ki je potreben naši težki igidustriji, tako da nismo navezani več na uvoz tega materiala.

Vanadij
Zlasti uspešno pa so v laboratoriju rešili vprašanje pridobivanja vanadija. Vanadij je kovina, ki jo lahko v majhnih količinah ugotovimo v raznih rudninah, zelo redka pa so ležišča vanadijeve rude (ZDA, Mehika, Peru, Južna Afrika). V Evropi se vanadij ne pridobiva. Vendar se ta kovina če-

Novi heroji

Beograd, 22. julija. Prezidij Ljudske skupščine FLRJ je na predlog vrhovnega komandanta obojnih sil izdal 22. julija ukaz, s katerim so odlikovani za herojska dela na bojnem polju z redom Narodnega heroja Borisa Kovačević, Vlade Kerič-Valter in Milenko Cvitković

Slovesen zaključek pouka na Vojno-političnem učilišču v Beogradu

Studenti Vojno-političnega učilišča Jugoslovanske armade v Beogradu so končali svoje šolanje in dobili oficirski čin. V imenu CK KPJ za Jugoslovansko armado se je slavnosti udeležil generalmajor Djuro Kladarin, ki je v svojem govoru med drugim naglasil: Videli ste rezultate, ki so jih dosegli delovni ljudje naše države v borbi za izvršitev petletnega plana. Ti rezultati prepričevalno govorijo, da se socializem v Jugoslaviji s silnimi koraki razvija in raste, da so se delovni ljudje zbrali okrog zastave. Tita ter razvili ogromne ustvarjalne sile za izgradnjo socializma. Ti delovni ljudje vidijo in občutijo, da jim informbirojevski odbojnik ne želijo nič dobrega, in da je edina zmagovita pot v tej veliki borbi — pot izgraditve socializma, kakor nas učijo Tita.

Mladi oficirji so maršalu Titu poslali brojavko, ki se konča takole: Ponosni smo, ker smo člani prav takšne Partije, kakršna je naša, ki jo ti vodiš, ker smo pripadniki armade, v kateri si ti vrhovni komandant, in ponosni smo, ker smo sinovi takih narodov, kakršni so narodi Jugoslavije, in nikdar nismo bili na vse to ponosni v toliki meri, kakor smo danes.

Osiješka tovarna kmetijskih strojev je v novih obratih znatno razširila proizvodnjo

Po zgraditvi novih tovarniških objektov je Osiješka livarna in tovarna kmetijskih strojev letos znatno razširila svojo proizvodnjo. Pred dvema mesecema je bila izročena svojemu namenu velika montažna dvorana za izdelavo in montažo velikih kmetijskih strojev. Prej so velike stroje montirali na prostem in so morali ob slabem vremenu delo prekiniti. Nedavno so bili dograjeni tudi novi objekti za osrednjo orodjarno, za remontno delavnico, za modelarnico in za modelno ključavničarstvo.

Zgraditev novih objektov je omogočila povečanje proizvodnje velikih robokacev za koruzo za 80%, sejalnih strojev za 30%, in motornih stiskalnic za seno za 500%. Z zgraditvijo montažne dvorane je sedaj olajšana tudi proizvodnja novih proizvodov kakor so luščilni stroji za ricinus, stroji za predelavo konoplje, mlatilnice za sončnice, stroji za razsipanje umetnega gnojila, kultivatorji, velike vprežne grablje, traktorski sejalni stroji za žito ter novi stroji za saditev krompirja. V tovarni imajo sedaj dovolj orodnih strojev. V bližini tovarne grade veliko stanovanjsko hišo za 100 samcev in delavsko uslužbeno restavracijo, kjer bodo lahko hkrati postregli 400 abonentom.

Letovanje otrok v kmečkih obdelovalnih združenjih

Zvezni odbor Ljudske fronte Jugoslavije in Glavna zveza kmečkih združenj Srbije sta organizirala enomešno letovanje za 400 otrok v 26 kmečkih obdelovalnih združenjih. To so otroci najboljših frontovcev, udarnikov in racionalizatorjev iz vseh krajev naše države. Prve skupine otrok so že odpotovale v zadruga.

Železniška delavnica v Mariboru bo izdelala prvi jedilni voz

Delovni kolektiv železniške delavnice v Mariboru se je že v začetku leta z veliko vnmemo lotil izpolnjevanja letošnje planske naloge. Plan za letošnje leto, ki je bil postavljen že lani v novembru, določa v primeri z letom 1948 povišanje za 28%. To povišanje planske naloge je zahtevalo tudi povečanje števila delavcev, več orodja in priprav. Stara uprava delavnice je pri reševanju tega vprašanja pokazala premalo vztrajnosti. Delavci, udarniki in novotvorji pa so se takoj zavedali velike naloge, začeli so iskati nove načine dela. Trikratni udarnik in novotvor Tomaž Kralj, odlikovanec z redom dela III. razreda, je izumil nov način nizkotlačnega ogrevanja vlakov, s čemer je omogočil velik prihranek materiala in delovnega časa. Trikratni udarnik in novotvor Jože Vajngerl, ki je prav tako odlikovanec z redom dela III. razreda, pa je izumil pripravo za mrzlo upogibanje cevi. Racionalizator Vinko Cerar je izvršil uspešno pregradbo odbojne naprave, novotvor Justin Kokec pa je izdelal ustnike za plinsko razsvetljavo vagonov, ki smo jih doslej uvažali. Omeniti je še uspešno napravo tov. Antona Golija za prebijanje pločevine in za prešanje okenskih kapnikov, nadalje dvakrat zavarovano vagonsko ključavnico, ki jo je izdelal Martin Slabe, ter pripravo za izdelavo mrež za prtljago v vagonih, ki jo je sestavil Martin Malovrh.

Delovni kolektiv brigade, ki izdeluje ogrodje vagonov, se bori z različnimi težavami zaradi pomanjkanja lesa. Z novim načinom dela je ob velikem delovnem poletu znatno skrajšala delovni postopek. Bistveno je pospešila delo tudi brigada za opazanje vozov ter klesarska brigada, ki pokriva vagonse s pločevino. Enake uspehe so pokazale tudi druge brigade, tako brigade za rračne in ročne zavore, za izdelavo notranjega okovja, za vodne instalacije, za opremo, za mizarska dela, za ličanje, za tapetiška dela in za razsvetljavo.

Uspehi, ki jih je dosegel kolektiv oddelka za potniške vagonse, se kažejo zlasti v rastočem številu potniških vagonov, ki jih je ta oddelka dal v promet. V primeri z letom 1946 se je leta 1947 to število povečalo za 26%, lani pa za 65%. Nasproti planu je bila v maju storilnost za 11% večja, v juniju pa za 24,7%. Toda ta povečana storilnost ni mogla nadomestiti pomanjkanja delovne sile. Če bi se stara uprava s svojim kadriškim sektorjem pravočasno zavedala velike naloge, bi delavnica gotovo dosegla in celo presegala letošnje planske naloge.

V kratkem bodo v mariborski delavnici izdelali prvi železniški jedilni vagon v naši državi, izdelan po naj-sodobnejših načelih. Železna konstrukcija tega vagona je v celoti električno varjena. Vagon bo imel večjo jedilnico in manjšo okrepčevalnico, prostorno in higiensko kuhinjo, obloženo z emajliranimi ploščicami in opremljeno z napravo za toplo in mrzlo vodo in drugimi sodobnimi napravami ter shrambo s hladilnikom. Vse stene so dobro izolirane. Kurjava pa bo toplovodna s kombinacijo parnega ogrevanja. V skladu s sodobno arhitekturo bo notranost izdelana iz panel-ploščic in vezanih plošč ter hrastovega furnirja v temni barvi. Sedeži bodo prepleteni z usnjem in bodo nudili veliko udobnost potnikom. Osnutek za vagon je izdelal arhitekt Ivan Zupan iz Zagreba, konstruktivne načrte in risbe v detajlih pa so napravili v mariborski delavnici. To bo prvi jedilni vagon v naši državi, izdelan po sodobnih načelih.

NOVA VALJARNA ZA DEBELO PLOČEVINO NA JAVORNIKU

Jeseniška železarna bo še letos dobila nov velik obrat — novo valjarno debele pločevine na Javorniku. Ta valjarna, ki bo ena izmed največjih vrste na Balkanu, bo začela obratovati še letos. Za postavitev strojne dvorane in prvega objekta valjarne so delavci »Gradisa« prekopali in prevozili nad 30.000 kub. metrov zemlje. Zabetonirali so temelje, na katerih postavljajo sedaj monterji velikansko železno konstrukcijo. Strojna dvorana in dvorana za generatorje sta že gotovi. Skupina monterjev pod vodstvom Mihe Dečmana je opravila že polovico dela. Nova valjarna bo zgrajena iz domačega materiala, gradnja pa vodijo naši strokovnjaki. Pri gradnji uporabljajo velike vilite konstrukcijske dele od katerih tehta vsak nad 60 ton. Privkraj v zgodovini jeseniških kovinarjev so vili tako velike konstrukcijske dele. Pomemben delež pri strojni opremi te valjarne pa bo imel tudi kolektiv tovarne težkih orodnih strojev Ivo Lola Ribar v Železniku. Veliki električni motorji valjarne bodo postavljeni že v začetku oktobra, to je pol leta prej, kakor so to računali italijanski strokovnjaki, ki so izdelali načrt, po katerem bi se končala montaža motorjev šele v maju prihodnjega leta. Vrh tega pa so stavili še druge pogoje. Po njihovih predlogih bi morali samo zaradi montaže motorjev zgraditi višjo dvorano. Naši strokovnjaki pa so sklenili, da bodo izvedli montažo s lastnimi silami, in to pred koncem letošnjega leta. Najtežji sestavni del motorja, ki tehta nad 110 ton, je že na svojem mestu. Za prenos tako težkih delov so v jeseniški železarni zgradili poseben žerjav. Montiranje motorjev opravljajo jeseniški delavci skupaj z monterji tovarne »Rade Končar« v Zagrebu.

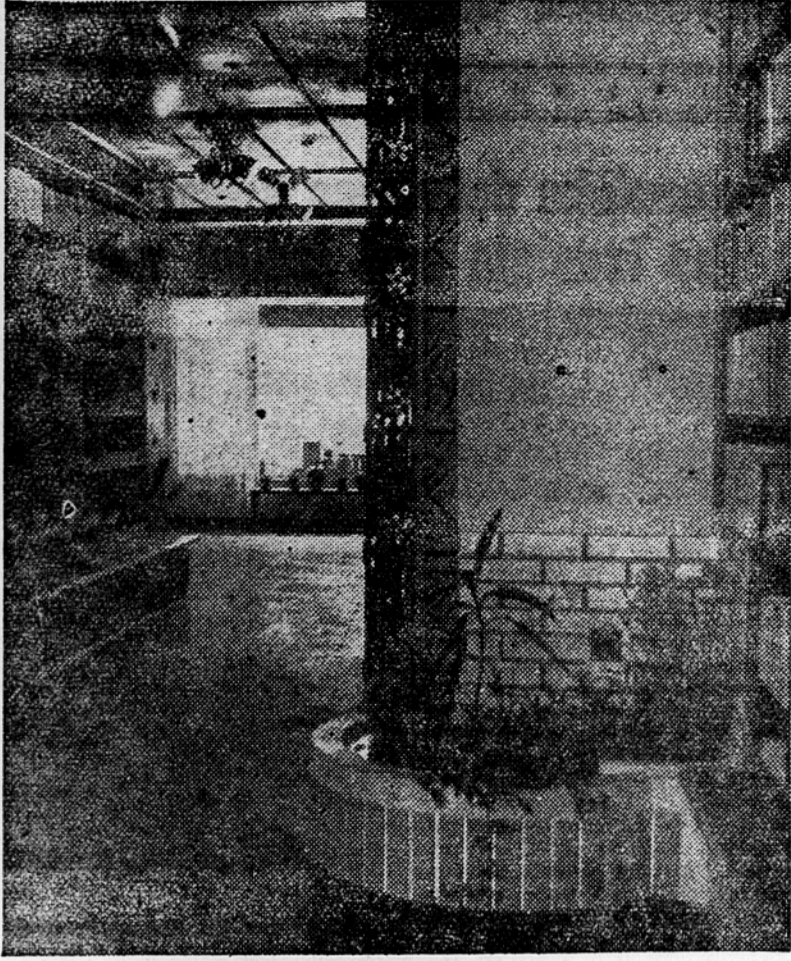
Nova valjarna pomeni velik korak v razvoju naše črne metalurgije, ne samo po svoji velikosti, marveč tudi zaradi tega, ker bo tehnično najpopolnejša in bo gradimo po lastnih konstrukcijah z domačim materialom. Omogočila bo pomembno izpolnitev naše železarske proizvodnje.

Boksit, ki ga predelujejo v tovarni aluminija, vsebuje 0,1 do 0,2% vanadija. Ta vanadij so ugotovili v odpadkih pri izdelovanju gline, to je v aluminatnem lugu in v rdečem mulju. Najti postopek za pridobivanje tega vanadija, pa ni bilo lahko. V inozemstvu je pridobivanje vanadija velika tajnost tovarn. Toda z vztrajnim študijem in dolgotrajnimi poskusi je v laboratoriju tovarne aluminija uspelo inž. Valentinu Ledinskemu in inž. Ladislavu Mihelu rešiti tudi ta problem. Nedavno so v tovarni izdelali prvo večjo količino vanadija. Hkrati poročajo iz Siska, da je v tamonjši železarni inž. Vladimir Logomerac našel tudi postopek za pridobivanje vanadija iz rdečega mulja, kar drugje v svetu še ni uspelo. Po tem postopku bodo v kratkem začeli prve praktične poskuse. Tako bo naša težka industrija lahko izkoristila velik tehnični napredek, ki ga predstavlja uporaba vanadijevega železa v strojni industriji.

»Mladina stoji v... strijo, tam ustvarja sebi in vsem našim narodom boljšo bodočnost!

V Ljubljani imamo eno najlepših knjigarn v Evropi

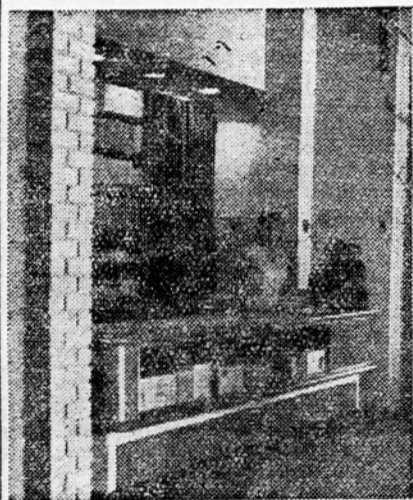
Obisk v knjigarni Cankarjeve založbe

V središču Ljubljane so v prtiličju nebotičnika pred dnevi odprli novo, moderno opremljeno knjigarno, ki je po svoji ureditvi in opremlitvi najlepša knjigarna v Sloveniji. Kdor je kaj potoval po svetu, pa bo rad priznal, da spada novo urejena knjigarna Cankarjeve založbe v Ljubljani tudi med najlepše ustanove te vrste v Evropi. To ni več prodajalna, kjer so natlačene police, med katerimi si prodajalec komaj krči pot — to je velik, svetel prostor, kjer se kosajo med seboj sodoben okus, prijetna domačnost in seveda knjige. Cankarjeva založba je z otvoritvijo te knjigarne dobila ne le dostojne, velike, svojemu namenu popolnoma ustrezajoče prostore, ampak je dala tudi zgled, kako je treba sodobno urediti knjigarno.

Omerzova freska »Hlapec, Jernej išče svojo pravico«.

Ni treba se naglašati, da je v novi knjigarni ves dan živahno — naš človek brez knjige ne more več živeti; ne samo tisti, ki jih knjiga spremlja že po poklicu, ne knjiga v novi Jugoslaviji se bolj in bolj širi med delovnimi

množicami mesta in vasi. Ceprav izhajajo knjige po osvoboditvi v velikih nakladah, so vendar po večini v nekaj tednih razprodane. Na knjižne police pa prihajajo nove in nove knjige. Tako nam širijo znanje in večajo obzorja, da bomo lahko vedno zmagovalci v bitki za srečno, socialistično Jugoslavijo.

S ptujskimi kmeti med vojvodinskimi združniki

Kmetje in združniki ptujskega okraja so na štiridnevem izletu obiskali vojvodinski združnik Mikim Borač v Vrba Boskov, v vasi Melenci, okraj Zrenjanin. Izleta se je udeležilo 60 kmetov, od katerih je bilo polovico združnikov. To je bil že drugi izlet, ki ga je organiziral IOOF, Osvobodilna fronta bo v juliju in avgustu organizirala še več takih izletov.

Po 20 urni napovedani vožnji skozi Slavonijo in Banat smo končno prispeli na cilj, Melenci.

Melenci je kakor povsod v Vojvodini zelo velika vas. Ima skoraj 10.000 prebivalcev, po večini kmetov. Lahko bi jo imenovali »dolga vas«, kjer jo niti v eni uri nismo mogli prehoditi. Melenci so znani po znameniti »Melenciški Banji«, zdravilišču zoper mnoge bolezni. Zdravilišče leži sredi vasi in je obdano z lepim modernim parkom. Izven vasi je polno mlinov na veter, tako da kmetje sami meljejo žito. Okoli vasi pa so širna polja, kamor koli pogleda oko, valovi zlata pšenica.

Zadruga Makim Bora je na koncu vasi. Združniki so nas pričakali zvečer in zato je bilo ob našem prihodu

le malo ljudi doma. Ti pa so nas navdušeno sprejeli.

»Zdravo, drugovi Slovenci!«

Vsak nas je hitel pozdravljati, trde kmečke roke naših Ptujčanov so se oklenile žuljavih rok vojvodinskih združnikov. Takoj smo sklenili veliko prijateljstvo. Naši kmetje so se v skupinah razvrstili okoli združnikov in začeli se je živahen razgovor. Vse so hoteli vedeti. Saj v Vojvodini nobeden še ni bil, veliko pa so že o njej čitali in slišali.

»Ste že začeli z žetvijo?«

»Kdaj že. Cez nekaj dni bomo končali.«

»In letina? Je dobra?«

»Zelo. Lanski hektarski donos je znašal 7 centov, letosni pa 9 centov na oral. Kako pa je pri nas?«

»Pri nas uspeva pšenica slabše kakor tukaj. Bolje pa uspeva krompir.«

Razgovor je postal živahen. Naši kmetje so se zanimali za združnjo, za norme, delovne dni, spraševali so o strojni obdelavi zemlje, o traktorjih in drugem.

»Počakajte malo, vse boste videli na lastne oči!« so odgovarjali združniki in šliili v nas z vprašanji, kakšne so

Pri brigadi II. letnika agronomske fakultete

Služitelji II. letnika agronomske fakultete v Ljubljani so ustanovili svojo brigado, ki ima dve četi. Prvo četo imenujejo poljedelsko, drugo pa živinorejsko. Brigada je odšla na drž. posestvo Mlaka pri Kočevju, da bi tam spoznala življenje in delo, za katero so se brigadirji teoretično pripravljali. Ze v prvih dneh je štab brigade uvidel, da ima državno posestvo velike in važne naloge in da se bo morala brigada v marsičem preurediti, da bi mogla nuditi izdatno pomoč pri izpolnjevanju teh nalog. Brigada ima zdaj šesturni delovni dan, katerega dopolnjuje šolski program, med katerim brigadirji skupaj s profesorji izpolnjujejo svoje znanje v botaniki, gradnji gospodarskih poslopij in v raznih panogah kmečkega dela. Ostali čas je posvečen fizikulturi. Brigada se deli na dva fizikulturna društva, ki tekmujeta.

V prvih dneh so se desetine brigad lotile selekcije holandskega semenskega krompirja. Vse desetine pa bodo delale tudi v hlevih plemenske živine. Brigadirji so se že dobro uvedli v praktično delo živinorejske stroke. Kakor v hlevih, tako delajo tudi na njivah in travnikih in so tudi precej pripomogli pri košnji. Travniki in pašniki državnega posestva obsegajo 600 ha.

Na travnikih so preizkusili tudi nov način sušenja sena. Travo pokosijo, po triurnem sušenju pa zlagajo tako zvano rjavo seno v velike kope. V teh kopicah se izvrši fermentacija sena, ki služi za krmo goveji živini. Poleg svojega šolskega programa je opravila brigada 4247 delovnih ur. Brigadirji vstajajo zjutraj ob šestih, nekateri pa še prej. Desertarja Stefana Erjavca poznajo že vsi na državnem posestvu, ker vstaja že ob prvem svitu in se loti vsakega dela.

Preostali del dneva posvečajo brigadirji strokovnemu in političnemu študiju. Uprava državnih posestev jim je dala na razpolago radijski aparat. Kuhajo si sami in se hrano lahko meri z vsako dobro urejeno menzo. Brigada nudi vso pomoč tudi sindikalni podružnici in mladinski organizaciji na posestvu. Z mladino bodo prihodnji teden tekmovali ter ji hočejo dokazati, da so se dobro uvedli v kmečko delo.

Pri slovesu od brigadirjev ostanejo človeku v spominu besede starejšega agronoma: Srečna je današnja mladina, ker ji socializem omogoča, da teorijo združuje s prakso ter tako spoznava vse, kar nam ni bilo dano.

Novi popusti za člane sindikatov na dopustu

Poleg 75% popusta pri potovanju z železnico in z ladjami ter 25% popusta pri cenah v hotelih in penzionih, ki ga imajo člani sindikatov med svojim letnim dopustom, so uvedeni zdaj še naslednji popusti:

Člani sindikata imajo odslej tudi 25% popust pri ceni za stanovanje in hrano v zdraviliščih, kamor so jih napotile državne zdravstvene ustanove. Člani sindikata in njihovi ožji družinski člani imajo pravico do tega popusta, če so v zdraviliščih najmanj 14 dni. Prav tako imajo 50% popust pri zdravljenju v zdraviliščih in kopalnicah, ki ga je odredil zdravnik in ki traja najmanj pet dni. Člani sindikata in njihovi ožji družinski člani imajo pravico do tega popusta pri zdravljenju tudi taktat, če v kopalnišču ali zdravilišču niso na hrani in stanovanju. Ti popusti veljajo tudi za člane kmečkih obdelovalnih združg.

Novo delavsko okrevališče

Tovarna »4. oktobra« v Kruševcu je kupila iz sredstev sklada vodstva bivšega vilo »Palace« v Vrnjački banji in jo preuredila v delavsko okrevališče. To novo okrevališče so te dni odprli in bodo vanj poleg delavcev podjetja, ki ga je ustanovilo, prihajali tudi delavci in nameščenci generalne direkcije kovinske industrije in vseh podjetij, ki so pod njenim vodstvom.

Poštarne znamke ob petletnici ustanovitve Ljudske republike Makedonije

Letos 2. avgusta pridejo v promet nove poštarne znamke v spomin ustanovitve Ljudske republike Makedonije pred petimi leti. Te znamke so za 3,5 in 12 dinarjev. Novo emisijo poštnih znamk bodo prodajali v vsej državi v času od 2. avgusta do 1. okt.

Pismo dr. Vilfana Trygve Lieu

New York, 21. jul. (Tanjug) Stalni zastopnik FLRJ pri Organizaciji združenih narodov dr. Jože Vilfan je poslal generalnemu sekretarju OZN Trygve Lieu pismo z naslednjo vsebino:

Vlada FLRJ v celoti podpira resolucijo, ki jo je sprejel II. kongres Svetovne sindikalne federacije in jo poslal devetemu zasedanju Gospodarsko-socialnega sveta OZN, prav tako pa tudi priporočila in odredbe v resoluciji, ki zahtevajo takojšnjo izvedbo predlaganih ukrepov. Vlada FLRJ je mnenja, da bo takojšnja izvedba teh priporočil največ prispevala stvari miru v svetu. Hkrati Vas prosim, da obvestite o vsebini tega pisma vse vlade, ki so zastopane v Gospodarsko-socialnem svetu ter dru-

Nota bolgarske vlade

New York, 22. jul. (Tanjug) Ministrstvo za zunanje zadeve Ljudske republike Bolgarije je poslalo generalnemu sekretarju OZN Trygve Lieu pismo, v katerem najodločneje zavrača klevetniške obožbe grškega oficirja za zvezo pri posebni komisiji OZN za Balkan Aleksandra Dalietisa, da bolgarske oblasti mobilizirajo begunce za okrepitev grških gverilskih sil. Bolgarske oblasti — poudarja pismo — so izdale najstrožje ukrepe, da preprečijo vsako prekoračenje bolgarske meje v kateri koli smeri. Samo v času od 16. aprila do 2. julija 1949 je bilo razoroženih in interniranih 250 borcev grške demokratične armade, ki so prešli na bolgarsko ozemlje.

NOVA KRŠITEV MIROVNE POGODBE Z ITALIJO

Vojaška uprava cone A zahteva za potovanje iz cone A v Jugoslavijo italijanski potni list

Trst, 21. jul. »Primorski dnevnik« poroča, da zahtevajo policijski organi cone A, ki je pod upravo angloameriške vojaške uprave, reden potni list za vse prebivalce cone A. Ki hočejo prekoračiti mejo na vseh prehodih cone A v FLRJ. Prošnjo za potni list s potrebnimi dokumenti in s 1300 listami za stroške je treba vložiti preko tržaške policije na italijansko kvartirno v Vidmu.

Ta najnovejša odredba angloameriške vojaške uprave ponovno grobi krši določbe mirovne pogodbe z Italijo, ker cona A po mirovni pogodbi z dne 15. septembra 1947 ni več pod suverenostjo italijanske države. Najnovejša zahteva vojaške uprave glede potnih listov za prebivalce cone A jasno kaže, da stremi politika angloameriške vojaške uprave k priključitvi cone A Italiji.

Vsa pokrajina Čekiang osvobojena

Narodno osvobodilna armada zavzela Siangšan

Hangčou, 21. jul. (Agencija Nova Kitajska) Enota narodno osvobodilne armade so zavzela oblastno mesto in važno pristanišče Siangšan na potoku istega imena v vzhodnem Čekiangu. Z zavzetjem Siangšana je osvobojena vsa pokrajina Čekiang. Zadnji ostanki kuomintangskih čet so samo še na otoku Čušan, vzhodno in Hangčou. Čekiangjci in drugi največji vojni zločinci se pripravljajo na beg iz Kantona pred neustavljivim napredovanjem narodno osvobodilne armade, medtem ko so že odšli iz Kantona ministrstvo za narodno obrambo in drugi kuomintangski organi.

Cangkašjek, Li Čung Jen, Jen Hsi San in drugi vojni zločinci se poskušajo rešiti s tem, da so ustanovili nekakšen »posebni odbor« pod vodstvom Cangkašjeka, ki so ga nasvetovali ameriški imperialisti. V jalovnem poskusu, da rešijo Cangkašjekov režim, nameravajo organizirati tudi tako imenovane »mednarodne prostovoljne brigade« in »posebne letalske sile«.

Razprava o Atlantskem paktu v francoski narodni skupščini

Pariz, 21. jul. (Tanjug) Francoska narodna skupščina bo začela razpravljati o ratifikaciji Atlantskega pakta. Da bi čim lažje prodrla v skupščini s paktom in preprečila nasprotovanje opozicije, je Queuillova vlada določila za razpravo samo 22 ur, čes da je dneveni red skupščine preobremenjen. Razprave se udeležuje 29 govornikov. Iz vseh krajev Francije pošilja prebivalstvo predsedstvu narodne skupščine proteste, ker se Francija podreja strateškim interesom Združenih držav Amerike. Delovni kolektivi so organizirali po vsej državi manjše protestne stavke.

Politbiro Komunistične partije Francije je objavil sporočilo, v katerem ostro obsoja predlog Queuillove vlade za ratifikacijo Atlantskega pakta in ugotavlja, da pomeni Atlantski pakt za Francijo znatno povečanje vojaških izdatkov, politično, gospodarsko in vojaško podrejanje ameriškim imperialistom in obnovitev nacistične nevarnosti.

Protest KP Nizozemske

Haag, 21. jul. (Tass) Centralni komite Komunistične partije Nizozem-

Ameriški senat ratificiral Atlantski pakt

Washington, 21. jul. (Reuter) Ameriški senat je z 82 proti 13 glasovom ratificiral Atlantski pakt.

Glasovanje v rimskem parlamentu

Rim, 21. jul. Na seji rimskega parlamenta so glasovali za ratifikacijo atlantskega pakta. Od 491 poslancev je glasovalo 483 poslancev, 8 pa se jih je vzdržalo glasovanja. Za ratifikacijo je glasovalo 323 poslancev, proti pa jih je glasovalo 161.

Vojni zločinec Zmelnigg na svobodi

Dunaj, 21. julija (Tanjug) Avstrijske oblasti na Koroskem so izpustile iz zapore na leto dni »zdravljenj« vojnega zločince Matiasa Zmelnigga, ki je zakrivil množične umore jugoslovanskih partizanov. Zmelnigg je bil že od 1933. leta aktivni nacist, med nacistično vladavino v Avstriji pa je bil kreisleiter v Spittlatu na Dravi. Leta 1947. je bil obsojen na 10 let robije.

Predlog zakona o »javnem redu« v Indiji

Delhi, 21. julija (Tass) Indijski notranji minister je predložil zakonodajni skupščini predlog zakona o javnem redu, ki je naperjen predvsem proti Komunistični partiji Indije in daje policiji skoraj neomejena pooblastila za zatiranje demokratičnega gibanja. Predlog so predložili skupščini zaradi vedno večjega nezadovoljstva v pokrajinah proti vladini politiki.

Konferenca za Srednji Vzhod v Londonu

London, 21. jul. (Tanjug) V Londonu se je pričela tajna konferenca britanskih predstavnikov v državah Srednjega Vzhoda, ki jo vodi minister za zunanje zadeve Bevin. Na ti-

Veliko je bilo naše navdušenje po govoru predsednika zadruge. Takoj za njim nas je pozdravil drug govornik, predsednik okrajnega odbora Ljudske fronte:

Tovariši Slovenci! Bratje! Graditelji socializma!

Veseli smo, da ste med nami. Veseli smo, da gremo po isti poti za skupni cilj, po poti naše slavne Komunistične partije, po poti, ki nam jo je nakazal tovariš Tito. Ta pot pelje v socializem. Na tej poti nas hočejo ovirati kulaki. Toda mi jih vsak dan razkrinkujemo in uničujemo.

Jutri si boste ogledali naša nepregledna polja, ki pa so le majhen del Vojvodine. Videli boste našo zemljo, naše stroje in ljudi. Naše brigade, ki bodo dale na tisoče ton žita.

Povejte v Sloveniji svojim bratom in sestram, kako delamo pri nas. Povejte jim tudi, da smo vsi eno: Slovenci, Srbi, Hrvatji, Crnogorci!

Nov avlari je sledil govoru tovariša predsednika Ljudske fronte, nato pa je vstal predsednik okrajne zadruže zveze iz Ptuj. V našem imenu se je združnikom v Melencih zahvalil za sprejem in je izrazil naše zadovoljstvo in občudovanje do njihovih uspehov.

V živahnem pogovoru je minil večer. Vojvodinci so nam pripovedovali o zadovolnem življenju, o njihovih ljudeh in navadah, o žitni fronti in o starem, nekdanjem življenju. Mi pa smo jim pripovedovali, kako je pri nas v Slo-

Delavske demonstracije v Milanu in Bologni

Rim, 22. julija. V Bologni in Milanu so bile delavske demonstracije proti vladni politiki, ki vodi narodno gospodarstvo Italije v polom. Ko je 5.000 delavcev tovarne »Isota Fraschini« demontriralo po ulicah in zahtevalo razveljavljenje vladinega sklepa, da bo tovarna zaprta, so policijski oddelki napadli demonstrante, ranili več delavcev, 5 pa so jih aretirali.

Tudi v Bologni je policija z jeepi in solzilnimi plini napadla delavce tovarne »Leonardi«, ki so demontrirali proti temu, ker je njihova tovarna v seznamu tistih, ki so določene za likvidacijo. Policija je ranila 5 delavcev in zaprla več demonstrantov, med njimi tudi nekaj žensk.

V znamenju protesta proti surovim napadom policije na delavce v provincih Milano in Bologna so razglasili delavci danes dveurno splošno stavko.

Mednarodna zveza pristaniških delavcev solidarna s stavko londonskih dokerjev

Pariz, 22. julija. Upravni odbor mednarodne zveze sindikatov pristaniških in ladjedelnih delavcev — novega strokovnega oddelka v okviru Svetovne sindikalne federacije — je imel v Parizu svoje prvo zasedanje. Upravni odbor je med drugim razpravljal o vprašanju stavke londonskih pristaniških delavcev. Ko je izrazil solidarnost z londonskimi stavkojci, je upravni odbor mednarodne zveze sindikatov pristaniških in ladjedelnih delavcev sklenil dati denarno podporo pristaniškim delavcem v Londonu. Hkrati je upravni odbor objavil protest proti nasilnim ukrepom britanske vlade, ki je poslala oborožene čete na delo v pristanišče, da bi zadušila stavko.

»Standard Oil« na Nizozemskem

Haag, 21. jul. (Tass) Na Nizozemsko so prispeli predstavniki ameriške petrolejske družbe »Standard Oil«, ki se bodo pogajali o zgraditvi svojih podjetij za predelavo nafte na Nizozemskem.

Pogajanja med ZDA in Mehiko prekinjena

Mexico City, 21. jul. (Tanjug) Pogajanja med ZDA in Mehiko o ameriškem posojilu za razvoj mehiške petrolejske industrije so bila prekinjena zaradi pogojev ZDA, ki so v nasprotju z interesi suverenosti Mehike. Velike ameriške petrolejske družbe so zahtevale kot pogoj za dovolitev posojila razne koncesije privatnemu kapitalu za izkoriščanje petrolejskih polj v Mehiki.

PO SVETU

Sovjetska šolska mladina na počitnicah. Letos bo preživelo v pionirskih taboriških in počitniških domovih otrok približno tri milijone otrok ZSSR. Najboljši učenci iz vseh 16 sovjetskih republik bodo obiskali letno glavno mesto ZSSR — Moskvo. Da bi omogočili mladim gostom čim udobnejše življenje, so odprli v Moskvi dve turistični središči s popolno oskrbo.

Učitelji v Angliji zahtevajo povznanje plač. Nacionalni sindikat učiteljev, ki ima 250.000 članov, je poslal britanski vladi zahtevo za povznanje učiteljskih plač in za izenačenje plač, ki jih prejema učiteljev, s plačami učiteljev. V zahtevi poudarjajo, da so policisti v Angliji bolj plačani kot učitelji. Stroj za ometavanje z malto. V Leningradu so prvič preizkusili stroj za ometavanje poslopj z malto, ki nadomešča delo 25 delavcev. Stroj je težak samo 25 kg ter je po svoji konstrukciji zelo enostaven.

Skrb za zaščito matere in otroka v Romuniji. V Romuniji je bilo leta 1944 le 13 zdravstvenih postaj za pregled žena, leta 1948 pa že več kot 1600 postaj. Medtem ko leta 1930 ni bilo niti ene porodnišnice, jih je bilo lani že 365. Mleko je razdeljevalo letos 3300 postaj, medtem ko leta 1944 ni bilo niti ene postaje za razdeljevanje mleka. Lani so poslali na letovanje več kot 33.500 otrok.

Militarizacija Libanona. Associated Press poroča, da je libanonska vlada določila kredit 12 milijonov libanonskih funtov za povečanje orožništva in vojske ter za nakup vojaške opreme. Vlada je hkrati izdala odredbo o uvedbi vojaške vzgoje v libanonskih šolah in objavila, da pospešeno izdelujejo načrte za uvedbo obvezne vojaške službe.

Na žitni fronti!

Drugi dan smo si ogledali polja, polja.

Bogata je zemlja v vojvodini. Saj jo ni treba niti posebno gnojiti, že od pamtikeva ima v sebi zadosti rudnin in žitna zrna so debela kot nikjer drugje. Vojvodina je najboljša žitna dežela v Jugoslaviji. Vojvodinci do dobro vedo, zato imajo tudi združništvo že po vsej deželi razvito. Zadruge imajo mnogo traktorjev in drugih poljedelskih strojev. Na tako velikih površinah se ročna obdelava zemlje namreč ne izplača. Da o žitni fronti sploh ne govorimo, žitna fronta pride v poštev le na velikih ozemljih.

Žitna fronta! Prvikrat smo jo gledali na lastne oči!

Zadonelo je povelje. Traktorji so zabrneli in se postavili v ravno črto tik ob žitu. Prvi, drugi, tretji, četrti. Pravi bojni red. Vsak je imel za seboj po dva žetvena stroja. Za njimi so bili stroji za grabljenje in nato še stroji za ravnanje strnišča.

Zopet je zadonelo povelje, tokrat za udar, za jurši!

Vsa fronta je zabrnela in stroji so krenili v napad. Kolona se je začela premikati naprej. Pred našimi očmi so se začele nepregledne žitne poljane vidno manjšati. Traktorji so vlekli za

